

Razstava *Povrnjeni sijaj prazgodovinskega brona: negovska čelada iz Podzemlja*

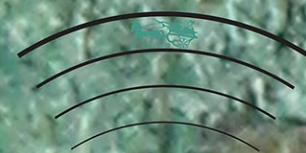
Narodni muzej Slovenije, 15. maj–3. december 2024

Nataša Nemeček, Narodni muzej Slovenije

Tomaž Lazar, Narodni muzej Slovenije

Lucija Grahek, Inštitut za arheologijo ZRC SAZU

NARODNI
MUZEJ
SLOVENIJE

Na razstavi smo predstavili izsledke projekta *Blišč in beda prazgodovinskega brona: negovska čelada iz Podzemlja*, ki je pod mentorstvom profesorjev in profesorice ter raziskovalk in raziskovalcev različnih fakultet in drugih ustanov združil študentke in študente arheologije, konservatorstva in restavratorstva, materialov in metalurgije ter grafike. Projektna skupina se je podrobno posvetila negovski čeladi s Pezdirčeve njive v Podzemlju, da bi preučila tehnologijo izdelave bronastega zaščitnega pokrivala iz 4. stoletja pr. n. št.

Negovske čelade so eden od najprestižnejših predmetov materialne kulture starejše železne dobe (8.–4. stoletje pr. n. št.). Ta tip zaščitnih pokrival, imenovan po najdišču Negova v Slovenskih goricah, je bil v 5. in 4. stoletju pr. n. št. razširjen med Alpami, Donavo, Jadranom in Apeninskim polotokom. V Sloveniji so doslej našli 49 primerkov, največ z območja Dolenjske, in sicer večinoma v grobovih, nekaj pa tudi v depojskih najdbah. Čelado s Pezdirčeve njive so odkrili januarja 2020.

Konservatorsko-restavratorski posegi po izkopu so vključevali odstranjevanje zemlje, čiščenje z destilirano vodo in odstranjevanje korozijskih produktov s skalpeli. Čelado je bilo treba med delom sproti utrjevati in sušiti v vakuumskem sušilniku. Večje poškodbe smo podložili z japonskim papirjem in jih nato dopolnili z epoksidno smolo. Po končanem konserviranju-restavriranju smo kovinsko površino zaščitili z lakom in voskom.

Interpretacija kompleksne arheološke najdbe, kot je čelada iz Podzemlja, je zahtevala interdisciplinarni pristop, v katerem so se povezali strokovnjaki in študenti s področja naravoslovja in humanističnih znanosti. Kulturnozgodovinske vidike so raziskovali študenti arheologije, njihovi kolegi s področja konservatorstva in restavratorstva pa so izdelali kalup za izdelavo odlitka. Še natančneje so tehnologijo izdelave preučevali študenti materialov in metalurgije, ki so analizirali kemijsko sestavo in mikrostrukturo čelade ter na ulitih vzorcih bronaste zlitine izvedli kompresijske preizkuse. Študenti grafike so čelado posneli v 3D-tehniki in s 3D-tiskanjem ustvarili osnovo za model odlitka.

Poleg prikaza rezultatov študijskega projekta so bile na razstavi prikazane še bakrokovaške tehnike preoblikovanja pločevine in manjši del arheoloških najdb iz grobišča na Pezdirčevi njivi v Podzemlju. Izbor slednjih je sicer skupaj z originalno negovsko čelado iz Podzemlja na ogled v Belokranjskem muzeju v Metliki.

Čelada iz Podzemlja: na terenu, pred posegi, po posegih, 3D-kopija, ulita replika, patinirana replika

Ulivanje replike

Del projektne skupine z ulito repliko čelade

Pogled na razstavo *Povrnjeni sijaj prazgodovinskega brona* v Narodnem muzeju Slovenije